

ادب مهمان‌نوازی در سیره ائمه (ع)

امام صادق (ع) فرمود: هر گاه برادرت بر تو وارد شد نگو آیا امروز چیزی خورده‌ای؟ بلکه از آنچه در خانه داری برایش بیاور، چون بخشنده به تمام معنا کسی است که آنچه نزدش باشد ببخشد.

ادب مهمان‌نوازی در سیره ائمه (ع) // پرهیز از اسراف در سفره‌های غذا
امام صادق (ع) فرمود: هر گاه برادرت بر تو وارد شد نگو آیا امروز چیزی خورده‌ای؟ بلکه از آنچه در خانه داری برایش بیاور، چون بخشنده به تمام معنا کسی است که آنچه نزدش باشد ببخشد.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه فارس، سفره‌های افطار در ماه مبارک رمضان میهمانان بسیاری را بر خود می‌بیند که شایسته است بنابر تعالیم آیات و روایات اسلامی در اکرام میهمان تلاش کرد.

مهمان در فرهنگ اسلامی کرامتی ویژه دارد آیت‌الله جوادی آملی در کتاب نفیس «مفاتیح‌الحیات« در باب «مهمان« آورده است که خداوند متعال در قرآن کریم از گرمی داشتن مهمان در سیره ابراهیم خلیل چنین خبر می‌دهد: آیا داستان مهمانان ابراهیم، آن فرشتگان ارجمند، به تو رسیده است؟ آن گاه که بر او وارد شدند و سلام گفتند. ابراهیم نیز به آنان سلام داد و پیش خود گفت: اینان مردمی ناآشنا و بیگانه‌اند. پس بی‌درنگ و پنهانی نزد خانواده‌اش رفت و طولی نکشید که گوساله‌ای فربه و بریان شده آورد و آن را نزدیکشان برد و گفت: چرا نمی‌خورید؟

در آیه‌ای دیگر انصار را که در فقر و تنگدستی مهاجران را به مهمانی پذیرفته بودند چنین می‌ستاید: «... آنان مهاجران را که به سوی آن‌ها آمدند دوست می‌دارند و در دل خودشان هیچ نیازی به آنچه به فقرا داده شده، احساس نمی‌کند و هر چند به چیزی نیازمند باشند باز مهاجران را بر خود در آن چیز مقدم می‌دارند و هر کس از خوی بخل و حرص نگاه داشته شود، پس آنان رستگاران‌اند«.

لزوم اکرام مهمان

امام صادق (ع) فرمود: فاطمه (س) نزد پیامبر از برخی از امور خودش به پدرش شکایت آورد. رسول خدا (ص) نوشته‌ای به وی عطا کرد و فرمود: آنچه در این است بیاموز. در آن نوشته بود: ... هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد مهمانش را گرمی بدارد.

امیر مؤمنان (ع) فرمود: مهمانت را گرمی بدار اگر چه حقیر باشد.

مهمانی بر پیامبر (ص) وارد شد چیزی نزد خانواده‌اش برای پذیرایی نبود. مردی از انصار آمد و آن مهمان را به خانه خود برد و غذای پیش روی او نهاد و دستور داد همسرش چراغ را خاموش کند. او نیز دستش را به سوی غذا دراز می‌کرد تا وانمود کند که غذا می‌خورد تا مهمان غذایش را بخورد.

صبح هنگام رسول خدا (ص) به او فرمود: خدا از رفتارت با مهمان به شگفت آمد و آیه این‌بار نازل شد: «وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ« و بر خودشان مقدم می‌دارند اگر چه سخت به آن نیازمند باشند«.

امام صادق (ع) فرمود: دست دو گروه از دزدان قطع نمی‌شود: کارگر و مهمان، زیرا آن دو امین صاحبخانه بوده‌اند.

رسول خدا (ص) به امیرمؤمنان فرمود: ای علی! مهمان را گرمی بدار اگر چه کافر باشد.

حضرت رسول (ص) فرمود: هر گاه مردی به شهری وارد شد او مهمان همکیشان خود از اهالی آن شهر است تا از آنجا کوچ کند.

ادب مهمان‌نوازی

استقبال و بدرقه: امام باقر (ع) فرمود: به کارگیری مهمان جفاست، هر گاه مهمان بر شما وارد شد او را یاری کنید (تا ره توشه خود را جابه‌جا کند) و هر گاه کوچ می‌کند وی را یاری نکنید، زیرا از فرومایگی (چون نشان نشاط شما از رفتن اوست) و او را از راه توشه

بهره‌مند سازید و ره توشه‌اش را نیکو کنید، زیرا از بخشنده‌گی است.

رسول خدا (ص) فرمود: از جمله حقوق مهمان این است که وی را موقع خارج شدن از حریم و اندرونی خانه همراهی کنی.

پرهیز از روزه: رسول خدا (ص) فرمود: ... سزوار نیست میزبانان روزه بگیرند، مگر با اجازه مهمانشان، مبدا مهمان شرم کند و با آنکه به غذا میل دارد برای رعایت ایشان آن را ترک کند.

اطعام مهمان سرزده و دعوت شده: امام صادق (ع) فرمود: هرگاه برادرت نزد تو آمد آنچه در خانه‌داری برایش بیاور و هر گاه وی را دعوت کردی برای پذیرایی از او بکوش.

امام صادق (ع) فرمود: هر گاه برادرت بر تو وارد شد نگو آیا امروز چیزی خورده‌ای؟ بلکه از آنچه در خانه داری برایش بیاور، چون بخشنده به تمام معنا کسی است که آنچه نزدش باشد ببخشد.

هم غذا شدن با مهمان: امام کاظم (ع) فرمود: هر گاه برای رسول خدا (ص) مهمانی می‌آمد با وی غذا می‌خورد و از غذا دست نمی‌کشید تا اینکه مهمان دست بکشد.

آداب سفره مهمانی:

فضل بن یونس گوید: روزی در خانه‌ام بودم. خادم وارد شد و گفت: مردی که کنیه‌اش ابوالحسن و نامش موسی بن جعفر است کنار در خانه است گفتم ای خادم اگر همان کسی است که می‌پندارم، تو در راه خدا آزادی. شتابان از خانه بیرون رفتم و دیدم هموست.

گفتم: آقای من! فرود آی، پس فرود آمد و به مجلس در آمد. رفم که او را در صدر مجلس بنشانم. فرمود: ای فضل! صاحب‌خانه از دیگران به صدر مجلس سزوارتر است، مگر اینکه مردی از بنی هاشم (سادات) باشد. گفتم: شما که چنین هستی فدایتان شوم. سپس گفتم: خدا مرا فدایت کند، غذا برای اهل مجلس آماده است، اگر اجازه می‌فرمایی حاضر کنم. فرمود: ای فضل! مردم می‌گویند: این، پذیرایی مهمان ناخوانده است و آنان این گونه پذیرایی را خوش ندارند؛ ولی من کراهتی نمی‌بینم.

دستور دادم خادم تشت (برای شست و شوی دست) آورد و امام (ع) نزدیک آن شد و فرمود: ستایش خدای را که برای هر چیزی حدی قرار داده است. گفتم: فدایت شوم، حد این (ظرف) چیست؟ فرمود: اینکه صاحب‌خانه پیش از دیگران آغاز کند تا مهمانان نشاط یابند. سپس سفره انداخته شد. پرسیدم: حد این چیست؟ فرمود: در ابتدای آن بسم‌الله گفته شود و هر گاه برچیده شد، حمد خدا به جا آورده شود.

سپس خلال دندان آورده شد. پرسیدم حد این چیست؟ فرمود: اینکه نوک آن را بشکنی تا لثه را زخمی نکند. سپس آب آورده شد. پرسیدم حد این چیست؟ فرمود: از قسمت دسته لیوان و از قسمت شکسته آن اگر شکسته باشد ننوشی، چون نشستگاه شیطان است. هر گاه آب می‌نوشی بسم‌الله بگو و در پایان حمد خدا به جای آور. ای فضل! صاحب‌خانه، آخرین نفری باشد که پس از غذا دستش را می‌شوید.